

Hereamu

Yanomae thë ã oni

Tototobi - Maio 2001

Nomeru 10

Boa Vistaha hereamuwi thë ã oni.

Conselho distrital thë ãha hereamuwi thë ã oni.

Delegado thë pëxë, napë pë thë pëxë thë pë hereamoma. *Delegado* pëni yanomae ai thë pëhami napë pë mao pëhami *URIHI saúde* pë nakaiwihi thë ã oni.

Kami yama ki rãamuwiha yama thë ã wëama, *URIHI* a patamuwiha yama thë ã wëama. Kami yanomae yama ki mōyamirayuwu yama thë ã pree thama. Awei kami yama ki mōyami hikio 3 *microscopista* yama ki kua hikia, ënaha yama ki kuma. Kami yama ki kãe *professor* pë kua hikia.

Hapao tēhē yama ki pihī mohotio tēhē yama ki noamãi hikiomayaro. Hwei tēhē yama ki nomaãī pihio kōoimi, kuē yaro *remédio* kiki onihā yama ki esitutamu pihio, ënaha yama ki kuma. Ënaha kure yama thë ã wëama.

Ai thë ã kōo.

Kami yama ki rãakae kupraiwu yama thë kãe noamama, napë pëni yama ki mae hehuai pihio mahe, yama ki haru taaiwi wama thë hehuki tēhē witiha yama ki haroa kurayopē tha? Ënaha yama ki kuma *casa de* hekura a mae rãa hehumamahe, napë pëni. Kuē yaro yama thë noamama yanomae yama kini komi yanomae yama kini yama thë noamama.

Ai thë ã kōo.

Missão Catrimaniha garimpeiro pë kopiwi yama thë ã pree wëama, napë pë patamuwiha yama thë ã pree wëama.

Ai thë ã kōo.

Kami porimoxi tēhē yama ki rãamuwi yama thë ã pree thama. Maa a kei tēhē yama ki komi thokomu tēhē, *pneumonia* pë xiro titio yama thë ã pree wëama napë pëha. Kami yama ki yai pëi xoaowi yama thë ã wëama. Kua yaro kami yanomae wamareki yai pairiprai, hwei tēhē yama ki nomai kōo pihioimi, ënaha yama ki kuma.

Awei, ënaha wama ki kuu tēhē hwërimãiwu pihī yai mōyamiwu yama pë ximãi, ënaha *URIHI* a patamuwi pë kuma.

Benetito Piau theri e thë ã oni

Pia uha Yanomae yama ki hereamuwi thë ã oni

Hapënahā kure thë ãha yama ki mōyamimama Geraldoxë, Gersonxë yama kini noa komi thama.

Hapënahā yama ki kutaoma: **Fialho** Kokoi u theri; **Manuel** Kokoi u theri; **Jeremias** kokoi u theri; **Adriano** Pia u theri; **Keni** karixa Okarasipi theri proheso; **Roque** Pia u theri; **Toto** Apia hi ki theri; **Abel** Okarasipi theri; **Sarnesi** Apia hi ki theri; **Adriana** Okarasipi theri *mulher*; **Ricardo** Pia u theri; **Diana** Kokoi u theri *mulher*; **Bilo** koyopi theri; **Dilma** Apia hi ki theri *mulher*; **Gilberto** Pia u theri; **Bruce** Kokoi u theri; **Luís** Pia u theri; **Cimento** Apia hi ki theri; **Paulino** Kokoi u theri.

Jornal Yanomami yama thë ã thaprarema.

Parawa u theri *Geraldo* horepë theri pëxë thë pë peximai mihe, ihi thë ãha yama ki hereamoma Pia uha. *Conselho distrital* thëha Geraldoxë Gersonxë kipë xãro peximaihe. tñaha thë ã thama.

Keni Karixa professor e thë ã oni

Kami yanoame yama ki hiramãwi thë ã oni.

Awei, hapëna ha kami yanomae yama ki pihî kuu yaro yama ki pihî xaariramayu. Yama ki pihî xaariramayu mao tēhë yama ki pihî xaariproimi.

Enaha kami yanomae yama ki pihî kuma yaro, yanomae proheso yama ki kuprarioma. Ihi proheso yama kini ai *aluno* yama pë hiramã pihîoma yaro, proheso yanomae yama ki kuprarioma.

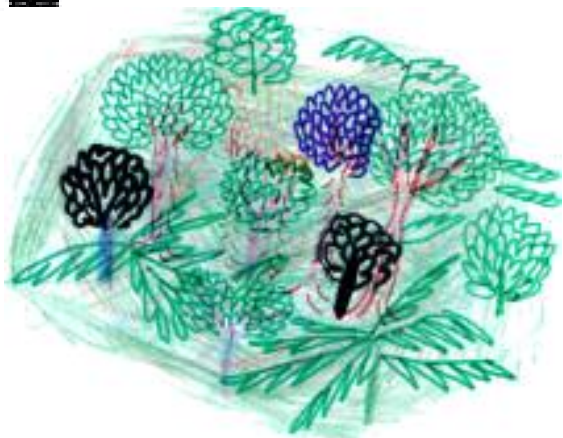
Kuë yaro yanomae yama ki hiramãwi thë totihi. Yama ki mōyamipru pihio yaro hwei *escola* aha yama ki kiã.

Hwei tēhë yanomae thë ãha yama ki pihî homoprario, kuë yaro kami yanomae yama ki xi topraru, yanomae thë ã oniha yama ki pihî xaariprarioma.

Kuë yaro, hwei *escola* yanomae yama kini yama a hoyai pihioimi, kami yanomae yama ki pihî mōyamipruwi.

Hwei *escola* a kutaani yama ki esikoramu, yãximu pihioimi, yanomae yama ki pihî ha xaariprarini yama ki pihî mōyami kuo pihio yaro kōhipë yama ki esitutamu.

Arnaldo hiramatima e thë ã oni

Hapao tēhë yanomae thë pë niayuwi thë ã oni

Enaha hapao tēhë yanomae thë pë thamayoma.

Hapao tēhë pata thë pë raruwi thë pë yai pihî asimonimi. Enaha thë pë kuama, hapao tēhë.

Hapa mahi pata thë pë ihiru pëni ai pëawi thë pë pihî yai asimonimi, Aiamorini thë pë hiraprai tēhë inaha thë pë kuama, nohimatima thë pë maki thë pë niapramahe. Enaha hapao tēhë pata thë pë kuama.

Aiamorini pata thë pë hiraprai tēhë xarakani pata thë pë yai niayu mahioma, inaha hapao tēhë pata thë pë yai thayoma.

Hapao tēhë thë pëni aipëai tēhë inaha thë pë kuama. Aiamorini pata thë pë hiraprai tēhë thë pë yai wai theri mahioma, inaha thë pë kuë yaro xarakani thë pë pihî asimonimi, yanomae thë pëni yai mapramamahe.

Lourenço Yanomami Professor

Hapao tēhë pata thë pë totihipru maowi thë ã oni

Hapa mahio tēhë pata thë pë hoximã mahioma, urihi a hapa thapraihe tēhë, urihi a wai theri mahioma, kuë yaro kama thë pë niaprayoma, thë pë nohimayo nimi, thë pëni wãripoyu mahioma yaro xarakani thë pë niaprayorayoma.

Hwama pë kōo makii thë pë xëa tarayuma, kuë yaro thë pë kirini ohotamayoma, thë pë totihi kōoimini kirihîha. Thë pë hwama huu maproni thë pë oka huu xoaoma. Ihi tēhë thë pë xëyu xi toaxoarayoma.

Ihi thë pë niayu tēhë thuë thë pë ha tēaheni ihi noaha thë pë xëyoma. Pata thë pë pihî mōyamio nimi yaro thë pë mohoti niaprayoma, yama ki maproimita thë pë pihî ha kuni thë pë wayamayoma, mapararioma.

Robsão Pia u theri e thë ã oni

